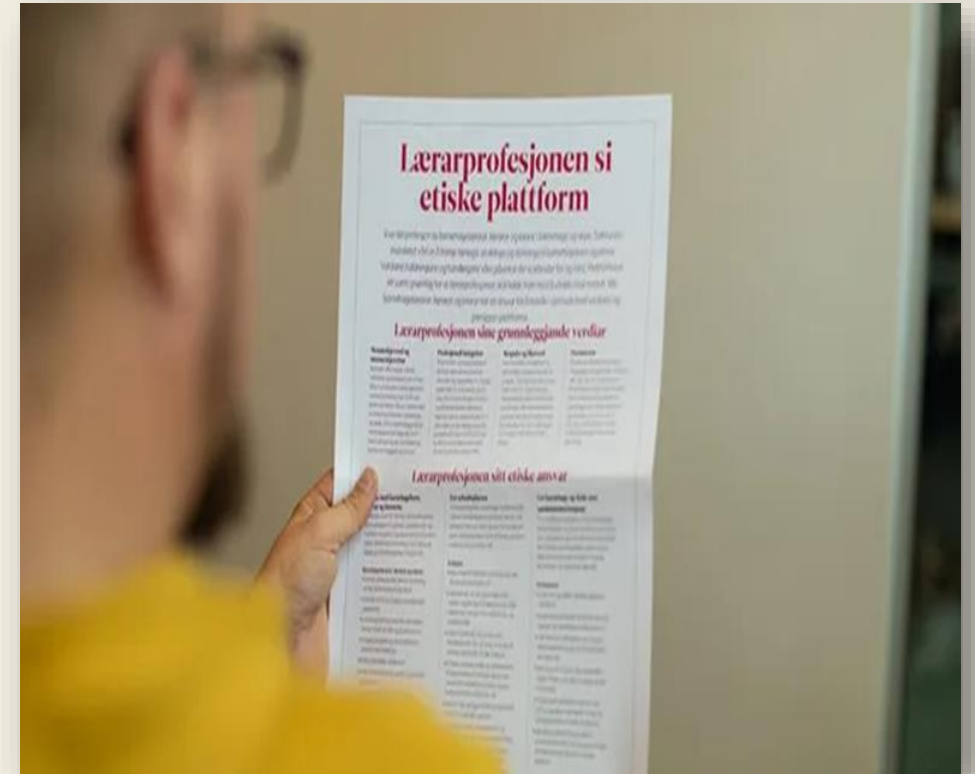

TVO

Læreryrket som profesjon

TV2-KS

Profesjonsstemmen

- Som arbeidsplassstiltsvalgt opptrer du som representant for profesjonen.
- Profesjonsrollen innebærer et selvstendig og kollektivt ansvar for arbeidet med kvalitet i yrkesutøvelsen.

En profesjon kjennetegnes ved at den:

- Er tilegnet gjennom en spesialisert utdanning
- Utfører yrket i henhold til et politisk gitt samfunnsmandat med autonomi og handlingsrom
- Har egen profesjonsetikk

Lærerprofesjonens etiske plattform

Vi er én profesjon av førskolelærere, lærere og ledere i barnehage og skole. Vårt samfunnsmandat er å fremme barnehagebarn og elevers læring, utvikling og dannelse. Våre verdier, holdninger og handlinger påvirker dem vi arbeider for og med. Plattformen er et felles grunnlag for å videreutvikle lærerprofesjonens etiske bevissthet. Alle førskolelærere, lærere og ledere har et ansvar for å handle i samsvar med plattformens verdier og prinsipper.

Lærerprofesjonens grunnleggende verdier

Menneskeverd og menneskerettigheter

Vårt arbeid bygger på verdier og prinsipper nedfelt i universelle menneskerettigheter, spesielt FN's konvensjon om barnets rettigheter. Disse rettighetene skal fremmes og forsvares i barnehage og skole. Menneskeverdet uttrykkes gjennom å respektere og støtte menneskets frihet og behovet for trygghet og omsorg er grunnleggende.

Profesjonell integritet

Etisk bevissthet og høy faglig kompetanse er kjernen i lærerprofesjonens integritet og avgjørende for å skape gode vilkår for læring og dannelse. Vår profesjonell integritet og profesjonelle sjønnstevelse gir oss et særlig ansvar for å være åre om de faglige og pedagogiske valgene vi gjør. Samfunnet skal ha tillit til at vi bruker vår autonomi på en etisk forsvarlig måte.

Respekt og likeverd

Den enkelte egenart og personlige integritet forer respekt. Det skal ikke forekomme noen form for undertrykkelse, diskriminering eller fordomstulle vurderinger. Alle barnehagebarn og elever har rett til medvirkning. De skal ha frihet til å treffe egne valg innenfor skole- og skoleets rammer.

Personevner

Overholdelse av taushetsplikt og opplysningsplikt er avgjørende i vårt arbeid. Alle har rett til personvern. Personopplysninger skal forsvares på måter som vermer om barnehagebarn, elever, foreldre og kollegers integritet og verdighet. Mulighetene for elektronisk informasjonsspredning krever særlig kritisk døvetenhet.

Lærerprofesjonens etiske ansvar

I møte med barnehagebarn, elever og foreldre

Vi har ansvaret for tilstilt samhandling med dem vi jobber for og med. Vår lojalitet ligger hos barnehagebarn og elever for å fremme deres beste. Særlig fortlidning av kunnskap og faglig god tilrettelegging er avgjørende.

Førskolelærere, lærere og ledere:

- fremmer alle barnehagebarn og elevers muligheter for læring og dannelse
- arbeider for å være faglig og pedagogisk oppdatert
- er ansvarlig for og bevisst på måter en har i kraft av rolle og posisjon
- er faglig ferdig og etisk reflektert i arbeidet med vurdering
- fremmer likestilling og likeverd
- møter barnehagebarn, elever og foreldre med respekt
- griper an og vermer barnehagebarn og elever som krever oppmerksomhet og hvem det er som ofrer dem
- møter etisk med åpenhet og faglige argumenter

For arbeidsplassen

Vi er kunnskapsrike, ansvarlige og tilstedeværende valgene i barnehagebarn og elevers liv. Som kollegium har vi et felles ansvar for å utvikle et godt utdanningsutbud og for å fremme og videreutvikle vår profesjonellitet.

Kollegiet:

- tar initiativ til etisk refleksjon og dialog med alle ansatte på arbeidsplassen
- samarbeider om å videreutvikle kunnskapen, ferdighetene og etisk kompetansen, både intern og i samarbeid med utdannings- og faglig samarbeid
- skaper og deler i en positiv samarbeidskultur der alles synspunkter lyttes til og tas på alvor
- er lojale mot egen institusjons mål og retningssaker så langt disse samsvarer med samfunnsmandatet og vår profesjonsetiske plattform
- arbeider i åpenhet og tilrettelegger for åpenhet i å berøre parter
- respekterer andres kompetanse og erfaringsgrensene for egen faglig kompetanse
- støtter og tar medansvar når kolleger møter særlige utfordringer i arbeidet
- tar ansvar for å fremme gode løsninger, og om nødvendig varsle, når det oppdages kritiske forhold på arbeidsplassen

For barnehage og skole som samfunnsinstitusjoner

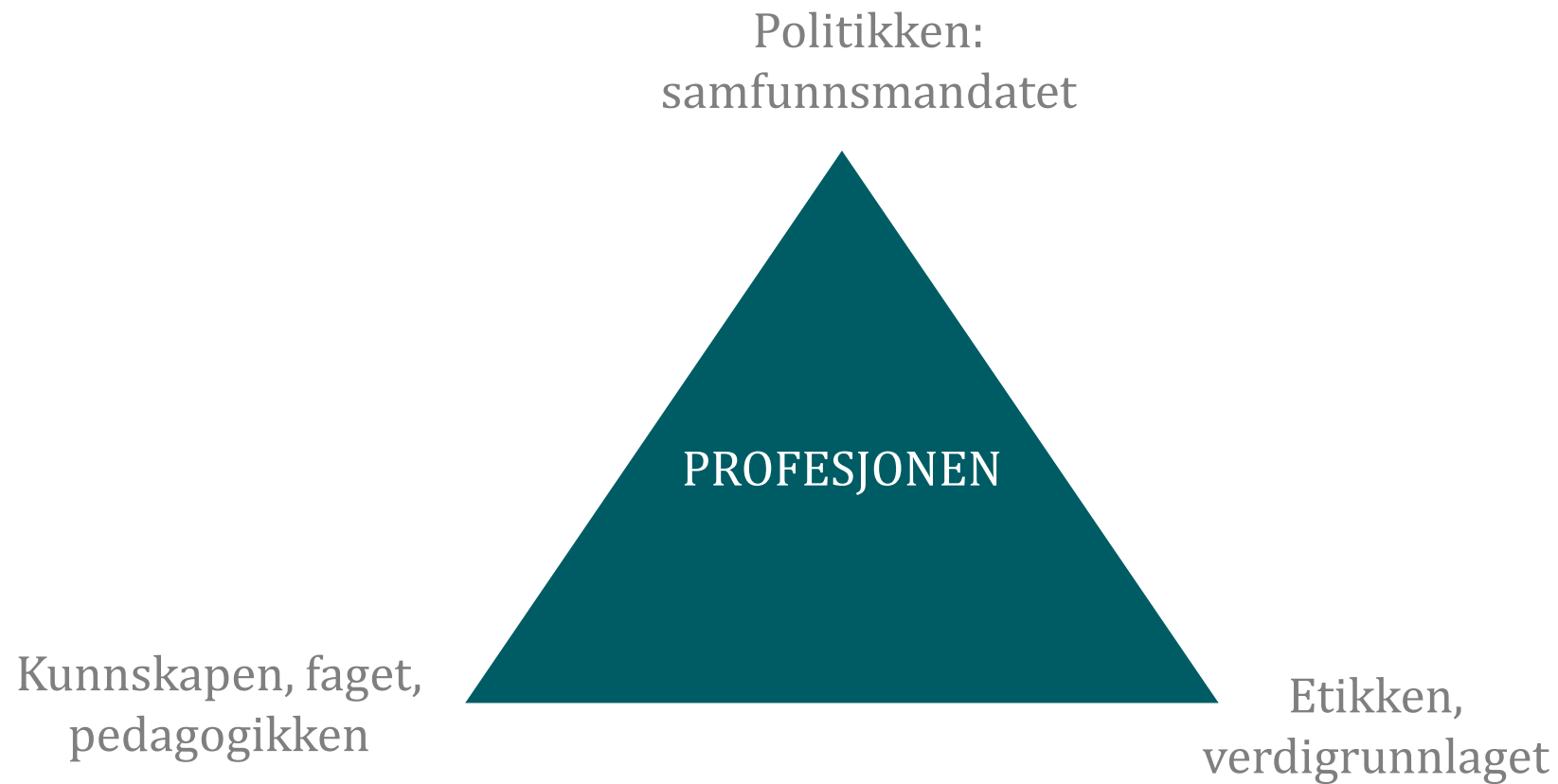
Vi er forpliktet på verdien i barnehagen og skolens samfunnsmandat. Alle disse gjennom demokratisk vedtak er nedfelt i lov- og planverk. Den enkelte førskolelærer, lærer og leder deler profesjonens ansvar for å fremme barnehagebarn og skolens formål.

Profesjonen:

- viser mot og ildbevarer tydelig samfunnsmandatet
- beviser prinsippene og deler aktivt på faglige og utdanningspolitiske arenaer
- står mot press fra aktører som vil gjøre barnehagebarn og elever til midler for sine mål
- tar ansvar for å varsle når rammevilkår skaper faglig og etisk uforutsigbare situasjoner
- skaper god samarbeid, uten at vi påtar oss oppgaver som tilhører andre profesjoners fag- og kompetansefelt
- går ikke på akkord med verdien i samfunnsmandatet, vår kunnskapsgrunnlag eller lærerprofesjonens etiske plattform

Førskolelærere, lærere og ledere er forpliktet på denne plattformen og kan aldri unndra seg sitt profesjonelle ansvar.

Profesjonsutøveren sine tre forpliktelser

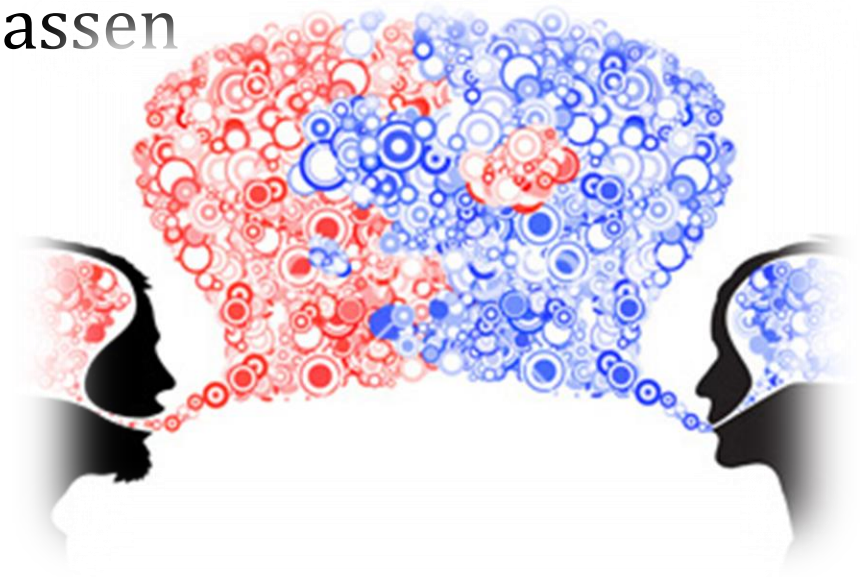

Fra boka: «Barnehagelæreren som profesjonsutøver», Solveig Østrem og Bernt Andreas Hennum (2015)

Hvorfor bringe profesjonsperspektivet inn i diskusjonen?

Faglig argumentasjon er en forutsetning for å lykkes med:

- å utvikle arbeidsprosesser på arbeidsplassen
- få økt medvirkning
- få gjennomslag for synet vårt
- skape bedre rammevilkår
- rette opp i kritikkverdige forhold
- styrke den kollektive profesjonsrollen

Hvordan kan du bringe profesjonsperspektivet inn i klubben?

Sette opp til diskusjon:

- aktuelle saker knyttet til kvalitetsutvikling i egen barnehage/skole
  - kritikkverdige forhold som dere ønsker å endre på
  - forholdet mellom rammer/ressurser og kvalitet i tilbudet
  - aktuelle politiske saker fra Utdanningsforbundet eller samfunnsdebatter om barnehage/skole
-
- Hva slags argumenter må man bruke for å få tillit og gjennomslag?

Støtte og materiell kan finnes på nettsidene:

- Lærarprofesjonens etiske plattform og på [nettsider om profesjonsetikk](#)
- Aktuelle artikler og forskning på [utdanningsforskning.no](#)
- Utdanningsforbundet sin politikk på [utdanningsforbundet.no](#)
- Lærerprofesjonens etiske råd [Lærerprofesjonens etiske råd \(laereretikk.no\)](#)

TVO

Case-bakside

TV2-KS

Oppgave 1

Dere blir nå presentert for to ulike utfordringer. Gruppa velger én av disse utfordringene til å jobbe videre med.

Oppgavene dere skal jobbe med er:

A) Hva legger dere vekt på om dere ser på utfordringen med *profesjonsfaglige* briller?

B) Hva legger dere vekt på om dere ser på utfordringen med *rettighetsbriller*?

C) Er det motsetninger mellom A) og B)?

Overtidsbetaling for lesevake

Leseferdigheter er et satsingsområde på skolen og dere har blitt med i et spennende prosjekt hos Senter for leseforskning. Nå planlegger de en lesevake for alle elever på 8. trinn. Vaken skal begynne kl. 18.00 og vare fram mot midnatt. Leder er entusiastisk til dette, men sier at på grunn av skolens økonomi, er det ikke rom for overtidsbetaling til lærerne som deltar. I stedet kan de få avspasere én dag hver som kompensasjon.

Bruk av planleggingstid

På en avdeling i barnehagen har det vært mye sykdom. Vikarbudsjetten er oppbrukt, så de er sterkt underbemannet. Barnehagelæreren på avdelingen er på jobb, men har fått et dilemma. Dersom de skal få gjennomført det de har planlagt i månedsplanen så må hun være på avdelingen og får ikke gjennomført planleggingstiden sin.

Minner om oppgave 1:

Velg dere en av utfordringene

A) Hva legger dere vekt på om dere ser på utfordringen med *profesjonsfaglige* briller?

B) Hva legger dere vekt på om dere ser på utfordringen med *rettighetsbriller*?

C) Er det motsetninger mellom A) og B)?

Oppgave 2

Lærerprofesjonens grunnleggende verdier:

- Menneskeverd og menneskerettigheter
- Respekt og likeverd
- Profesjonell integritet
- Personvern

A) Skriv ned to assosiasjoner gruppa får til hver av disse

B) Gi eksempler på situasjoner i arbeidshverdagen der verdiene kan bli satt på prøve

Etisk plattform

Lærerprofesjonens etiske plattform

Vi er én profesjon av førskolelærere, lærere og ledere i barnehage og skole. Vårt samfunnsmandat er å fremme barnehagebarn og elevers læring, utvikling og dannelse. Våre verdier, holdninger og handlinger påvirker dem vi arbeider for og med. Plattformen er et felles grunnlag for å videreutvikle lærerprofesjonens etiske bevissthet. Alle førskolelærere, lærere og ledere har et ansvar for å handle i samsvar med plattformens verdier og prinsipper.

Lærerprofesjonens grunnleggende verdier

Menneskeverd og menneskerettigheter

Vårt arbeid bygger på verdier og prinsipper nedfelt i universelle menneskerettigheter, spesielt FNs konvensjon om barnets rettigheter. Disse rettighetene skal fremmes og forsvares i barnehage og skole. Menneskeverds ukenkelighet, den enkeltes frihet og behovet for trygghet og omsorg er grunnleggende.

Profesjonell integritet

Etisk bevissthet og høy faglighet er kjernen i lærerprofesjonens integritet og avgjørende for å skape gode vilkår for lek, læring og dannelse. Vår metodiskhet og profesjonelle skjønnutøvelse gir oss et særlig ansvar for å være åpne om de faglige og pedagogiske valgene vi gjør. Samfunnet skal ha tillit til at vi bruker vår autonomi på en etisk forsvarlig måte.

Respekt og likeverd

Den enkeltes egenart og personlige integritet fordrer respekt. Det skal ikke forekomme noen form for undertrykkelse, indoktrinering eller ferdomsstulle vurderinger. Alle barnehagebarn og elever har rett til medvirkning. De skal ha frihet til å treffe egne valg innenfor fellesskapets rammer.

Personvern

Overholdelse av taushetsplikt og opplysningsplikt er avgjørende i vårt arbeid. Alle har rett til personvern. Personopplysninger skal forvaltes på måter som verner om barnehagebarn, elever, foresatte og kollegers integritet og verdighet. Mulighetene for elektronisk informasjonsspredning krever særlig kritisk ørvakenhet.

Lærerprofesjonens etiske ansvar

I møte med barnehagebarn, elever og foresatte

Vi har ansvaret for tillitsfull samhandling med dem vi jobber for og med. Vår lojalitet ligger hos barnehagebarn og elever for å fremme deres beste. Samferdig formidling av kunnskap og faglig god tilrettelegging er avgjørende.

Førskolelærere, lærere og ledere:

- fremmer alle barnehagebarn og elevers muligheter for lek, læring og dannelse
- arbeider for å være faglig og pedagogisk oppdatert
- er omsorgsfulle og bevisste makten en har i kraft av rolle og posisjon
- er faglig funderte og etisk reflekterte i arbeidet med vurdering
- fremmer likestilling og likeverd
- møter barnehagebarn, elever og foresatte med respekt
- griper inn og verner barnehagebarn og elever mot krenkelser, uavhengig av hvem det er som utøver dem
- møter kritikk med åpenhet og faglige argumenter

For arbeidsplassen

Vi er kunnskapsrike, ansvarlige og tilstedeværende voksne i barnehagebarn og elevers liv. Som kollegium har vi et felles ansvar for å utvikle et godt utdanningsstilbud og for å fremme og videreutvikle vår profesjonalitet.

Kollegiet:

- tar initiativ til etisk refleksjon og dialog med alle ansatte på arbeidsplassene
- samarbeider om å videreutvikle kunnskap, ferdigheter og etisk dømmekraft, både internt og i samspill med utdannings- og forskningsmiljøer
- skaper og deltar i en positiv samarbeidskultur der alles synspunkter lyttes til og tas på alvor
- er lojale mot egen institusjons mål og retningslinjer så langt disse samsvarer med samfunnsmandatet og vår profesjonsetiske plattform
- arbeider i åpenhet og tilrettelegger for innsyn fra berørte parter
- respekterer andres kompetanse og erkjenner grensene for egen faglighet
- støtter og tar medansvar når kolleger møter særlige utfordringer i arbeidet
- tar ansvar for å finne gode løsninger, og om nødvendig varsle, når det oppdages kriblikverdige forhold på arbeidsplassen

For barnehage og skole som samfunnsinstitusjoner

Vi er forpliktet på verdiene i barnehagen og skolens samfunnsmandat, slik disse gjennom demokratiske vedtak er nedfelt i lov- og planverk. Den enkelte førskolelærer, lærer og leder deler profesjonens ansvar for å fremme barnehagen og skolens formål.

Profesjonen:

- viser mot og målbarer tydelig samfunnsmandatet
- bruker yttingsfriheten og deltar aktivt på faglige og utdanningspolitiske arenaer
- står imot press fra aktører som vil gjøre barnehagebarn og elever til midler for sine mål
- tar ansvar for å varsle når rammevilkår skaper faglig og etisk uforutsigbare tilstander
- bistreber godt samarbeid, uten at vi påtar oss oppgaver som tilhører andre profesjoners fag- og kompetansesett
- går ikke på akkord med verdiene i samfunnsmandatet, vårt kunnskapsgrunnlag eller lærerprofesjonens etiske plattform

Førskolelærere, lærere og ledere er forpliktet på denne plattformen og kan aldri unndra seg sitt profesjonelle ansvar.

Oppgave 3

Velg dere en film fra nettsidene våre og diskuter dilemma i gruppene

Filmer med etiske dilemmaer

